

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters uit Roosendaal, Jef Laureyns, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke) en Jan Dijkhuizen, werkzaam bij de Graafschap dierenartsen te Vorden, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Obstructie in de hals verhindert normale gasoprisping bij een koe

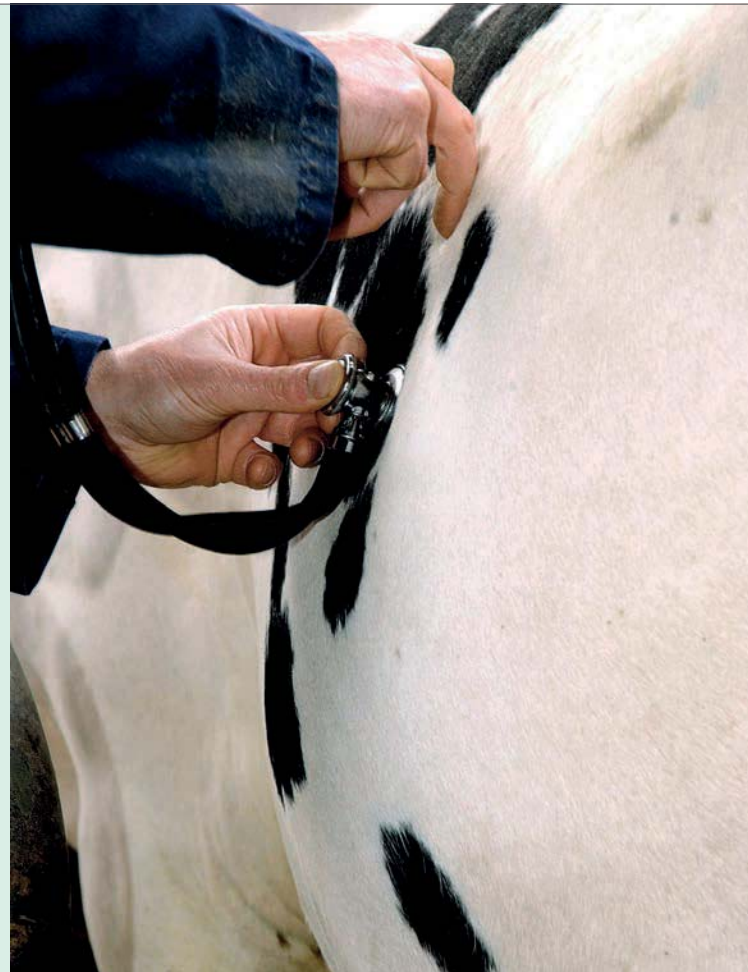
Gas in de pens

Op zondagavond gaat de telefoon. 'Ik denk dat de koe een linkse lebmaagverplaatsing heeft', zegt de veehouder als ik de telefoon aanneem. Een lebmaagverplaatsing links zou nog wel kunnen wachten tot de volgende ochtend, maar dan ga ik ervan uit dat de veehouder een juiste diagnose heeft gesteld. Omdat de koe al honderd dagen aan de melk was, twijfelde ik aan zijn bevindingen.

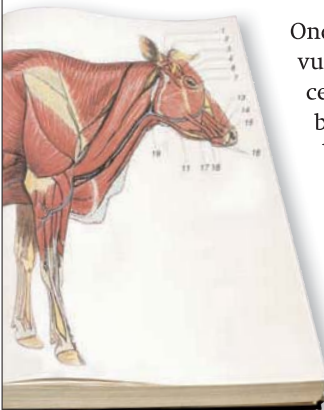
Na een klein half uurtje stond ik naast de koe. Ik zag meteen de opgelopen pens en met de stethoscoop kon ik ook de karakteristieke 'ping' van een lebmaag horen. Toen ik de koe rectaal opvoelde, voelde ik vooral een opgelopen en gespannen pens. Ik besloot om de lucht via een neussonde weg te laten lopen om daarna nog een keer te pingelen. Misschien zat er toch iets mis bij de voormagen, waardoor de lucht niet weg kon. Scherp, een lebmaagverplaatsing met ulcus of een obstructie? De neussonde ging er vlot in, dus er was geen sprake van obstructie. Er was geen ping meer, dus ging het ook niet om een lebmaagverplaatsing. Ik had al een magneet meegenomen en die schoot ik erin.

Toen ik de koe een infuus aan de hals wilde geven, zag ik dat die helemaal dik was. Zo dik dat er geen normale ructus, oprisping, meer was zodat het gas niet meer weg kon uit de pens. Later die avond moest ik alsnog een trocart in de buikwand steken, zodat het gas van de pens er aan de zijkant uit kon.

Met cortico's en antibiotica pakte ik de zwelling aan. De volgende dag begon de koe weer te eten. Op woensdagavond belde de veehouder weer. De koe had nu een lebmaagverplaatsing. Omdat het ontluchtingsgaatje van de trocart dicht was geraakt, was de pens toch weer dik geworden.

De encyclopedie **tympanie**

Onder tympanie wordt een met gas gevulde pens verstaan. De koe produceert enorm veel gas in de pens en boert dat vervolgens uit. Als dat boeren door een obstructie, ontsteking of andere aandoening zoals melkziekte niet meer gaat, dan kan de pens enorm oplopen, met lucht gevuld raken, en onder spanning komen. In dat geval kan de koe doodgaan door verstikking.

Bij een obstructie of als het

gas gevangen is als schuim, kan het zetten van een trocart of het operatief maken van een gat (fistel) de koe en de veearts de tijd geven om de obstructie aan te pakken zonder dat de koe ontploft. Als de fistel groot genoeg is aangelegd, kun je een koe ook makkelijk water en voer geven door dat gat aan de zijkant.

Een trocart zetten kan het beste op een gespannen pens. Als het ontluchtingsgaatje van de trocart dichtraakt, dan kan de pens opnieuw dik worden. In dat geval kan het ontluchtingsgaatje weer worden vrijgemaakt met behulp van de meegeleverde ijzeren pin bij de trocart.